

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 07.12.1966, sp. zn. 6 Tz 64/66, ECLI:CZ:NS:1966:6.TZ.64.1966.1

Číslo: 17/1967

Právní věta: K výkladu pojmu pravomoc podle § 89 odst. 9 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 07.12.1966

Spisová značka: 6 Tz 64/66

Číslo rozhodnutí: 17

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Pravomoc soudu

Předpisy: 140/1961 Sb. § 89 odst. 9

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 17/1967 sb. rozh.

K výkladu pojmu „pravomoc“ podle § 89 odst. 9 tr. zák.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze 7. prosince 1966 - [6 Tz 64/66](#).)

Rozsudkem okresního soudu v B. z 10. června 1964 sp. zn. 1 T 81/64 byl obviněný uznán vinným, že od roku 1957 do podzimu 1963 v P. jako vedoucí poštovního úřadu si ponechával část peněz, které byly svěřeny poště k přepravě, případně byly uloženy u pošty na cestovní vkladní knížky a tak celkově zpronevěřil nejméně 48 170,60 Kčs. Tento skutek byl posouzen jako trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. a) tr. zák. a obviněnému byl uložen podle § 132 odst. 3 tr. zák. trest odnětí svobody v trvání osmi let a povinnost nahradit škodu.

Krajský soud k odvolání obviněného zrušil rozsudek soudu prvního stupně podle § 258 odst. 1 písm. b), e), f) tr. ř. a podle § 259 odst. 3 tr. ř. uznal obviněného sám znovu vinným, že od roku 1957 do listopadu 1963 v P. jako vedoucí poštovního úřadu si přisvojoval peníze, které byly svěřeny poště k přepravě nebo byly uloženy na cestovní vkladní knížky a postupně tak poškodil správu spojů o částku 48 967,07 Kčs. Pro trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. a) tr. zák. byl obviněnému uložen podle § 132 odst. 3, § 40 odst. 1 tr. zák. trest odnětí svobody v trvání pěti a půl roku. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obviněný

uznán povinným zaplatit krajské správě spojů škodu ve výši 46 713,89 Kčs.

Ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu zrušil Nejvyšší soud rozsudek krajského soudu a tomuto soudu přikázal, aby o odvolání obviněného znovu jednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Právní posouzení, pokud v tomto činu byl spatřován trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b) tr. zák. je správné. Avšak k posouzení činu z hlediska okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 132 odst. 3 písm. a) tr. zák., že totiž obviněný zneužil k činu, jímž způsobil značnou škodu, svého postavení veřejného činitele, neměly soudy dostatečné skutkové podklady.

Okresní soud odůvodnil použití zmíněné okolnosti tím, že obviněný se dopouštěl trestné činnosti jako vedoucí poštovního úřadu, tedy odpovědný pracovník státního orgánu. V této funkci přicházel do styku s velkými peněžními částkami, s nimiž počítá pokladní plán banky. Ve vedoucího poštovního úřadu skládají občané absolutní důvěru při obstarávání svých záležitostí. Z toho pak okresní soud dovodil, že obviněný se tedy podílel na plnění úkolů společnosti a státu a používal přitom pravomoci, která mu byla v rámci odpovědnosti za plnění těchto úkolů svěřena.

Takovéto chápání pojmu pravomoc není správné. Kritériem pravomoci není ani rozsah prostředků, s nimiž jednotlivec při výkonu práce přichází do styku, ani vztah důvěry k pracovníkovi ze strany veřejnosti. Okolnost, že např. pokladník banky přichází do styku s vysokými peněžními částkami nebo že skladník spravuje sklad zboží v miliónové hodnotě, není znakem výkonu pravomoci, právě tak jako naopak nic pro obsah pojmu pravomoc nevyplyvá z toho, že pracovník při plnění svých úkolů disponuje jen malými hodnotami nebo dokonce nepřichází vůbec do styku s nějakými hodnotami. Právě tak není pro posuzování pravomoci podstatné, zda pracovník požívá ve funkci, kterou zastává, důvěru veřejnosti, či nikoli. V moderní společnosti, v níž je vysoce rozšířena dělba práce, je výkon velkého množství pracovních úkonů spojen se vzájemnou důvěrou členů společnosti, aniž tato skutečnosti sebezmenší ovlivňuje otázku pravomoci. Např. výkon léčebné péče je do značné míry podmíněn důvěrou pacienta k lékaři. Přesto nelze tvrdit, že lékař z toho důvodu při léčebných úkonech vykonává pravomoc a že je proto veřejným činitelem.

Krajský soud, aniž se vyjádřil, zda považuje právní názor okresního soudu za správný, příp. proč jej za správný nepovažuje, odůvodnil svůj závěr, že obviněný zneužil k činu svého postavení veřejného činitele tak, že ve funkci vedoucího poštovního úřadu byl obviněný odpovědným pracovníkem státního orgánu a jako takový vzhledem k důležitosti funkce, již plní spoje na úseku platební doručovací a další služby, se podílel na úkolech společnosti a státu, jsa vybaven příslušnou, zejména kontrolní pravomocí.

Obviněný byl jako vedoucí poštovního úřadu odpovědným pracovníkem služby n. p. Československá pošta, který se podílel na plnění úkolů společnosti. K tomu, aby mohlo být uznáno, že k rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví zneužil svého postavení veřejného činitele, by muselo být zjištěno, že k trestné činnosti zneužil pravomoci, která mu byla svěřena v rámci odpovědnosti za plnění úkolů. Nic takového však krajský soud nezjistil. Výkon kontroly, o němž krajský soud v rozsudku hovoří, může být kritériem výkonu pravomoci, zejména pokud z kontroly vyplývá právo kontrolujícího ukládat úkoly kontrolovaným organizacím nebo jednotlivcům. Avšak pro závěr, že obviněný byl v posuzovaném případě vybaven kontrolní pravomocí nebo jinou příslušnou pravomocí (jejíž bližší charakteristiku krajský soud neuvedl), není v provedených důkazech opora.

Podle správného zjištění krajského soudu vykonával obviněný funkci vedoucího malého poštovního úřadu ve venkovské obci P., kde byl kromě doručovatele zaměstnán sám. S prací, při níž se dopustil

trestné činnosti, tedy s inkasováním a zúčtováním peněz nepřišel podle rozvrhu práce s výjimkou obviněného nikdo jiný do styku. Z toho je tedy zřejmé, že obviněný se dopustil rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví při výkonu práce, která obvykle není spojena s funkcí vedoucího poštovního úřadu, nýbrž je zpravidla obstarávána pracovníky, kteří jsou vedoucímu podřízeni. Inkasování peněz u přepážky poštovního úřadu, nýbrž je zpravidla obstarávána pracovníky, kteří jsou vedoucímu podřízeni. Inkasování peněz u přepážky poštovního úřadu a s tím spojené účetně evidenční úkony jsou sice plněním úkolů společnosti, avšak nemají charakter používání pravomoci.

Podle důvodové zprávy k § 89 odst. 9 tr. zák. se rozumí pravomocí zejména oprávnění rozhodovat o právech a povinnostech občanů a organizací a ukládat jim úkoly. Tím důvodová zpráva orientuje výklad pojmu pravomoc ve smyslu citovaného zákonného ustanovení poněkud úžeji, než jak je tento pojem chápán v obecné řeči a vymezuje z obecného širokého pojetí úsek, který je „zejména“, tedy jako typický, nutno chápat jako pravomoc ve smyslu trestního zákona. Obecné chápání pojmu pravomoc podává např. Slovník spisového jazyka českého (svazem 21, ČSAV 1963) jednak v užším, jednak v širším slova smyslu. V užším smyslu je pravomoc charakterizována jako souhrn práv příslušejících tomu, kdo je oprávněn dbát na dodržování práva a spravedlnosti. V širším smyslu je pravomocí moc, oprávnění, právo rozhodovat vůbec, kompetence. Pomineme-li charakterizování pravomoci jako kompetence, což je v podstatě pouze vyjádření českého termínu termínem cizím, je pro širší pojetí pravomoci v obecném smyslu charakteristický také výkon určité moci, práva rozhodovat, podobně jako to vyjadřuje důvodová zpráva k trestnímu zákonu. I když tedy pravomocí podle § 89 odst. 9 tr. zák. není možno vždy rozumět jenom oprávnění rozhodovat o právech a povinnostech občanů a ukládat jim úkoly, je v pojmu pravomoc obsažen vždy prvek moci, prvek rozhodování.

Z těchto hledisek měl tedy krajský soud zjišťovat, zda s funkcí obviněného jako vedoucího poštovního úřadu, který vykonává sám inkasní práce u přepážky, byla podle rozvrhu práce nebo jiných pracovních předpisů spojena pravomoc ve smyslu shora naznačených hledisek a podle toho pak posuzovat, zda obviněný některé konkrétní formy této pravomoci zneužil ke spáchání trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví.

Tím, že krajský soud nezjistil konkrétní formu výkonu pravomoci obviněného, kterou k rozkrádání zneužil, a přesto jej uznal vinným též podle § 132 odst. 3 písm. a) tr. zák., porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř.